

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้ง ศึกษากรณีเงื่อนไขในการทำแท้ง Legal Problems with Abortion Case Study of Conditions for Abortion.

จิรายุ ช้างโสภะ¹ และสุพัตรา แผนวิชิต²

Jirayu Changsopa¹ and Supatra Phanwichit²

¹นักศึกษา หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

²อาจารย์ ประจำสาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹Master Student of Laws Sukhothai Thammathirat Open University

²Lecturer from the Faculty of Laws Sukhothai Thammathirat Open University

Corresponding Author Email: jirayuchangsopa@hotmail.com

Received: 5 July 2022

Revised: 5 September 2022

Accepted: 8 September 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้ง 2. เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้งของประเทศไทย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศอังกฤษ และประเทศญี่ปุ่น 3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิเคราะห์เกี่ยวกับเงื่อนไขเรื่องอายุครรภ์ในการทำแท้งความจำเป็นในการให้คำปรึกษาก่อนทำแท้ง การมีส่วนร่วมของสามีในการให้คำปรึกษาก่อนทำแท้ง กรณีเป็นหญิงมีสามี และการจำกัดจำนวนครั้งการทำแท้ง และ 4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้ง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการศึกษาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ จากบทความวารสาร รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำรากฎหมาย หนังสือพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ระบบออนไลน์ เป็นต้น แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวคิดและทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้ง ได้แก่ ทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติ ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ สิทธิของผู้เกี่ยวข้องในการทำแท้ง 2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้งที่ใช้บังคับในปัจจุบัน คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 301 – มาตรา 305 จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศพบว่าการทำแท้งใน สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศอังกฤษ และประเทศญี่ปุ่น กำหนดให้การทำแท้งทุกกรณีต้องมีมูลเหตุ ต้องกระทำโดยผู้ประกอบวิชาชีพ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีต้องเข้ารับคำปรึกษาและมีระยะเวลารอคอยก่อนทำแท้ง 3 วัน ประเทศอังกฤษ ต้องมีแพทย์ 2 นายลงความเห็นว่าการทำแท้งมีมูลเหตุจำเป็น ประเทศญี่ปุ่นต้องได้รับความยินยอมจากคู่ครอง 3) จากการศึกษาพบว่า กฎหมายของไทยอนุญาตให้หญิงทำแท้งได้เอง ทำแท้งตามคำร้องขอได้โดยไม่จำเป็นต้องมีมูลเหตุ การทำแท้งใน 12 สัปดาห์แรกไม่ต้องเข้ารับคำปรึกษา และไม่เปิดโอกาสให้สามีเข้ามามีส่วนร่วมในการทำแท้ง รวมทั้งไม่มีการจำกัดจำนวนครั้งในการทำแท้ง และ 4) ข้อเสนอแนะคือควรแก้ไข ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 301 และ มาตรา 305 ควรกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับอายุครรภ์ การเข้ารับคำปรึกษาก่อนทำแท้ง และการจำกัดจำนวนครั้งในการทำแท้ง เพื่อคุ้มครองสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ และให้กฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งสอดคล้องและเหมาะสมกับสังคมไทย

คำสำคัญ: กฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้ง, เงื่อนไขกฎหมายในการทำแท้ง, ปัญหากฎหมายการทำแท้ง

Abstract

This research consists purposes were 1. to study concepts, theories and principles related to abortion 2. to study law related to abortion in Thailand Federal Republic of Germany, England and Japan 3. to study and analyze about the conditions of gestational age in abortion and the need for counseling before abortion Husband's involvement in pre-abortion counseling In the case of a married woman and limiting the number of

abortions and 4. To suggest ways to improve the laws related to abortion. is a qualitative research. The study was conducted by collecting information from relevant documents such as from journal articles, Research reports, theses, legal texts, newspapers and online electronic media, etc., The information gathered from interview forms and related documents were then content analysis. The results showed that 1) concepts, theories and principles relating to abortion comprise of a theory of natural law, theory of structure of obligations and rights of the parties relating to abortion 2) the law currently governing abortion is the Penal Code, Section 301 – Section 305, and study of foreign laws shows that all cases of abortion in the Federal Republic of Germany, England and Japan require justifiable reasons, and the abortion must be performed by a practitioner in a medical establishment. The Federal Republic of Germany allows abortion until the gestational age is 12 weeks. Before abortion, the pregnant woman must receive consultancy and wait for a period of 3 days. England requires opinions of 2 physicians mutually agreeing on a justifiable reason for abortion. In Japan, abortion requires consent from the husband 3) the study shows that Thai law allows the mother to get abortion on her own, whereas abortion during the gestational age of not exceeding 12 weeks does not require consultancy and does not allow the husband to participate in the activity, as well as there is no limit of a number of abortion and 4) recommendations are that the Penal Code, Section 301 and Section 305 should be amended for safety, and conditions of the gestational age, participation in a consultancy session prior to abortion and a limit of a number of abortion should be prescribed to protect the right to life of the fetus, and make the law governing abortion more consistent with and suitable for Thai society.

Keyword: Abortion Law, Conditions for Abortion Law, Legal Problems with Abortion

บทนำ

กฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งในแต่ละสังคมมีองค์ประกอบในหลาย ๆ ด้าน เช่น จารีตประเพณี ความเชื่อทางศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สภาพสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ การแพทย์ เป็นต้น บางประเทศกำหนดให้การทำแท้งเป็นเรื่องส่วนตัวของหญิงตั้งครรภ์ในบางประเทศการทำแท้งเป็นเรื่องอำนาจของหัวหน้าครอบครัวหรือเป็นเรื่องที่ต้องตกลงกันของคนในครอบครัว การบัญญัติกฎหมายจะต้องคำนึงปัจจัย และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อให้กฎหมายที่ประกาศใช้มีประสิทธิภาพสามารถใช้บังคับได้จริง ไม่ขัดกับมติสาธารณะ สร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม และจะต้องสอดคล้องกับสังคมไทย ไม่ละเลยสิทธิของผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจถูกกระทบสิทธิ เพื่อให้ประชาชน และสังคม ไม่ต่อต้านและยอมรับกฎหมายที่ประกาศใช้ ซึ่งส่งผลต่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายนั่นเอง (ไกรฤกษ์ เกษมสันต์, 2551)

การทำแท้งถูกกำหนดให้เป็นความผิดอาญาในกฎหมายไทยมาตั้งแต่สมัยที่ยังใช้กฎหมายตราสามดวง จนกระทั่งมีการแก้ไขในปี พ.ศ.2564 อันเนื่องจากการให้ความสำคัญกับหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของหญิงตั้งครรภ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 28 และจากผลของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 4/2563 ทำให้คุณธรรมทางกฎหมายของประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการทำแท้งมีการปรับเปลี่ยน มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการทำแท้งมาตรา 301 และมาตรา 305 ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดค่าบังคับให้คำวินิจฉัยดังกล่าวมีผลเมื่อพ้น 360 วัน นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้ให้ข้อเสนอแนะว่าประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเรื่องการทำแท้งสมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ

เกี่ยวกับความผิดฐานทำให้แท้งลูกจากคำวินิจฉัยดังกล่าวส่งผลให้ฝ่ายนิติบัญญัติต้องดำเนินการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งภายใน 360 วัน (คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 4/2563) ประมวลกฎหมายอาญาที่แก้ไขออกมานั้น จึงมีลักษณะที่รวบรัด ไม่ชัดเจน ขาดรายละเอียดที่สำคัญ ผู้วิจัยเห็นว่ากฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งของประเทศไทย ยังมีความไม่เหมาะสมและมีประเด็นปัญหาหลายประการ ดังนี้

ประการแรกตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวเน้น ให้ความสำคัญกับสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของหญิงมีครรภ์ (Right to privacy) โดยไม่ละทิ้งสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ (Right to life) ซึ่งรัฐมีหน้าที่กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมให้บุคคลใช้สิทธิและเสรีภาพโดยจัดให้มีมาตรการในการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัยถูกต้องตามกฎหมาย ไม่กระทบต่อการใช้สิทธิของหญิง และต้องเข้าไปดูแลและคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์มิให้ถูกกระทบสิทธิในการมีชีวิต แต่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 305 (4) ที่แก้ไขใหม่นั้น เน้นให้ความสำคัญกับสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของหญิงมีครรภ์มากเกินไป โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับชีวิตของทารกในครรภ์ เช่น กำหนดให้การทำแท้งใน 12 สัปดาห์แรกนั้น เพียงแค่อาศัยการยืนยันจากหญิง แพทย์ก็สามารถทำแท้งให้หญิงได้ทันที และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 305 (5) กำหนดให้หญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ แต่ไม่เกินยี่สิบสัปดาห์ ที่ประสงค์จะทำแท้งจะต้องได้รับการตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือกจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม เมื่อหญิงนั้นยืนยันที่จะทำแท้งและผ่านกระบวนการตรวจครรภ์ และกระบวนการให้คำปรึกษาแล้ว แพทย์ก็สามารถทำแท้งให้หญิงได้ทันที ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 305(4) และ (5) ดังกล่าวนั้น เห็นได้ชัดว่ากฎหมายไม่ได้คำนึงถึงสิทธิของทารกในครรภ์เลย ปลดปล่อยให้การตัดสินใจทำแท้งเป็นทางเลือกแรกของการตั้งครรภ์ ซึ่งความจริงแล้วการทำแท้งควรเป็นทางเลือกสุดท้ายของการตั้งครรภ์ การทำแท้งใน 12 สัปดาห์แรก กฎหมายกำหนดให้ไม่ต้องผ่านกระบวนการให้คำปรึกษา เมื่อขาดขั้นตอนกระบวนการให้คำปรึกษาก็เท่ากับว่าชีวิตของทารกในครรภ์ไม่ได้รับความคุ้มครอง กรณีเป็นหญิงมีสามี ก็เท่ากับว่าหญิงมีครรภ์สามารถทำแท้งได้โดยไม่ต้องปรึกษาบุคคลในครอบครัว ซึ่งตามสภาพของสังคมไทยนั้น กรณีที่เป็นบุคคลที่มีครอบครัวจะกระทำการใด ตามวัฒนธรรมของสังคมไทยจะต้องมีการปรึกษาหารือกัน เพื่อช่วยกันตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาดังนั้น กรณีหญิงมีครรภ์เป็นหญิงที่มีสามี ในการทำแท้งนั้น ควรให้สามีได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของหญิง แม้ว่าสิทธิในเนื้อตัวร่างกายจะเป็นสิทธิเสรีภาพของหญิงโดยแท้ก็ตาม แต่เราจะปฏิเสธสิทธิของสามี ไปเสียทีเดียวก็คงไม่ได้ เมื่อกฎหมายไม่เปิดโอกาสให้สามีซึ่งเป็นสมาชิกครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาปัญหา จึงเป็นการไม่ให้ความคุ้มครองต่อสถาบันครอบครัว กฎหมายดังกล่าวยังไม่สอดคล้องและไม่เหมาะสมกับสังคมไทย

ประการที่สองกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งกำหนดให้สามารถทำแท้งตามคำร้องขอได้ถึงอายุครรภ์ 20 สัปดาห์ ซึ่งโดยปกติแล้วหญิงที่ประสงค์จะทำแท้งควรตัดสินใจได้ตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ และควรรีบตัดสินใจภายในระยะเวลาไม่เกิน 12 สัปดาห์ เพราะหากปล่อยให้อายุครรภ์มากขึ้นไป ตัวอ่อนในครรภ์เริ่มพัฒนา เริ่มชีวิต มีความรู้สึกมากยิ่งขึ้น สิทธิของทารกในครรภ์มีมากขึ้นไปแล้ว ไม่ควรปล่อยให้หญิงมีครรภ์ทำลายทารกในครรภ์ โดยการทำแท้งในช่วงไตรมาสที่สองควรมีเงื่อนไขเพิ่มเติมเพื่อประกอบในการทำแท้ง เช่น เหตุผล ความจำเป็น เพื่อแสดงต่อคณะกรรมการฯ ผู้มีหน้าที่พิจารณาอนุญาตให้มีการทำแท้งได้ ไม่ใช่เพียงความประสงค์ของหญิงตั้งครรภ์เท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์มิให้ถูกกระทบสิทธิในการมีชีวิตมากขึ้นไป

ประการที่สาม จากการที่ประเทศไทยได้มีการบัญญัติให้หญิงมีครรภ์สามารถทำแท้งได้ โดยไม่มีการจำกัดจำนวนครั้งในการทำแท้ง คือปล่อยให้มีการทำแท้งได้อย่างเสรี อาจส่งผลให้ประชาชนขาดความรับผิดชอบในการคุมกำเนิด มีการฝ่าฝืนบรรทัดฐานทางสังคม อาจเกิดการทำแท้งเนื่องจากเลือกเพศบุตรตามที่ตนเองและครอบครัวต้องการ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ประเทศไทยมีการทำแท้งเสรี ไม่ปล่อยให้การทำแท้งกระทบกระเทือนต่อความรู้สึกและศีลธรรมอันดีของประชาชน อีกทั้งเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทารกในครรภ์อย่างไม่จำกัด จึงควรมีการบัญญัติกฎหมายรองรับกรณีที่ยุติการตั้งครรภ์มีปัญหาไม่สามารถคุมกำเนิดได้ด้วยตนเอง โดยหญิงนั้นจะต้องยอมรับการคุมกำเนิดตามนโยบายของรัฐ ทั้งนี้จะถือว่าสตรีมีสิทธิที่จะทำแท้งโดยเด็ดขาดไม่ได้

จะต้องมีมาตรการควบคุมทางสังคม เพราะรัฐมีหน้าที่ให้ความคุ้มครองสุขภาพของมารดา และคุ้มครองสิทธิการมีชีวิตของทารกในครรภ์ ทั้งยังต้องคุ้มครองสังคมอีกด้วย

ดังนั้น จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นที่มาและปัญหาสำคัญที่ให้มีการศึกษางานในครั้งนี้ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้งนั้นควรเป็นการทำแท้งที่มีเงื่อนไข เงื่อนไข โดยจะต้องให้ความสำคัญต่อสิทธิของหญิงตั้งครรภ์มาเป็นลำดับแรก ไม่ละทิ้งสิทธิการมีชีวิตของทารกในครรภ์ และในขณะเดียวกันจะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อความรู้สึกและศีลธรรมอันดีของประชาชน และจะต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนถึงเหตุผลสมควรในแต่ละกรณีเพื่อให้กฎหมายมีความสอดคล้องกับค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี ศีลธรรม และความรู้สึกของประชาชนโดยทั่ว ๆ ไป ดังนั้นรัฐจึงควรกำหนดนโยบายทางอาญาที่เหมาะสมกับสังคมจึงจะเกิดประโยชน์สูงสุดและเหมาะสมกับสังคมไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้ง
2. เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้งของประเทศไทย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศอังกฤษ และประเทศญี่ปุ่น
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิเคราะห์เกี่ยวกับเงื่อนไขเรื่องอายุครรภ์ในการทำแท้งความจำเป็นในการให้คำปรึกษาก่อนทำแท้ง การมีส่วนร่วมของสามีในการให้ปรึกษาก่อนทำแท้ง กรณีเป็นหญิงมีสามี และการจำกัดจำนวนครั้งการทำแท้ง
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้ง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลการวิจัย ได้แก่ การศึกษาวิจัยทางด้านเอกสาร (Documentary Research) โดยทำการค้นคว้า และเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ ซึ่งได้ค้นคว้าจากบทความ วารสาร รายงานการวิจัย เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานเอกชนต่าง ๆ วิทยานิพนธ์ รายงานสัมมนา ตำรากฎหมาย หนังสือพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ระบบออนไลน์ เป็นต้น
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องและการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Documentary Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้องเป็นต้น
3. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัญหากฎหมายเกี่ยวกับทำแท้งศึกษากรณีเงื่อนไขในการทำแท้ง ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการศึกษาค้นคว้าได้ ดังนี้

1 การศึกษาแนวคิดทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้ง

ผลการวิจัยพบว่า สิทธิในการทำแท้งเป็นสิทธิมนุษยชน เป็นสิทธิในการควบคุมร่างกายของตนเองในการกำหนดชะตาชีวิตที่เกี่ยวกับระบบเจริญพันธุ์ด้วยตนเอง (The right to reproductive self-determination) อยู่บนหลักการที่ว่าแต่ละบุคคลต้องสามารถควบคุมชีวิตด้านการเจริญพันธุ์และเรื่องเพศของตนเองได้ สิทธิที่จะกำหนดจำนวน การเว้นระยะ และช่วงเวลาการมีบุตรได้ “อย่างเสรีและมีความรับผิดชอบ” เจตนารมณ์ของกฎหมายที่อนุญาตให้หญิงมีครรภ์มีสิทธิทำแท้งได้นั้น เพื่อให้การทำแท้งเกิด

ความปลอดภัยตามท้องที่การอนามัยโลกกำหนด แต่เนื่องจากการทำแท้งกระทบต่ออีกสิทธิหนึ่ง คือ สิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ รัฐจึงมีหน้าที่กำหนดมาตรการให้บุคคลใช้สิทธิเสรีภาพ โดยจัดให้มีมาตรการในการทำแท้งที่ปลอดภัย ถูกต้องตามกฎหมาย และเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์จึงควรกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการทำแท้งที่จำเป็นบางประการ เพื่อให้ทารกในครรภ์ได้รับความคุ้มครอง

2. การศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้งของประเทศไทยและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศอังกฤษ และประเทศญี่ปุ่น

ผลการวิจัยพบว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้งในประเทศไทย คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 301 – มาตรา 305 โดยการทำแท้งในประเทศไทยในช่วง 20 สัปดาห์แรกของการตั้งครรภ์เป็นการทำแท้งตามคำร้องขอไม่จำเป็นต้องมีมูลเหตุในการทำแท้ง หญิงที่มีอายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ มีสิทธิทำแท้งได้เอง อนุญาตให้ทำแท้งโดยไม่ต้องให้คำปรึกษาทางเลือกในช่วงอายุครรภ์ 12 สัปดาห์แรก ไม่ให้สิทธิแก่สามีในการเข้ามามีส่วนร่วมในการทำแท้ง และไม่มี การจำกัดจำนวนครั้งในการทำแท้ง กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องเฉพาะกับประเด็นปัญหา พบว่า สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน มีประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (German Criminal Code 1998) ประเทศอังกฤษ มีพระราชบัญญัติการทำแท้ง ค.ศ.1967 (The Abortion Act 1967) และประเทศญี่ปุ่น มีกฎหมายคุ้มครองมารดา (Maternal Protection Law) ทั้ง 3 ประเทศ กำหนดให้การทำแท้งทุกกรณีต้องมีมูลเหตุในการทำแท้ง โดยการทำแท้งต้องกระทำโดยผู้ประกอบวิชาชีพ และต้องกระทำในสถานพยาบาล สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันกำหนดให้หญิงที่ประสงค์จะทำแท้งต้องเข้ารับการปรึกษา ก่อนทำแท้ง มีระยะเวลารอคอยก่อนทำแท้ง 3 วัน ประเทศญี่ปุ่น กำหนดให้คู่ครองต้องยินยอมให้ทำแท้ง

3. การศึกษาเปรียบเทียบวิเคราะห์เกี่ยวกับเงื่อนไขเรื่องอายุครรภ์ในการทำแท้ง ความจำเป็นในการให้คำปรึกษา ก่อนทำแท้ง การมีส่วนร่วมของสามีในการให้ปรึกษา ก่อนทำแท้งกรณีเป็นหญิงมีสามี และการจำกัดจำนวนครั้งการทำแท้ง

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้ง ดังนี้

3.1 ปัญหาสิทธิในการทำแท้งด้วยตนเอง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 301 อนุญาตให้หญิงที่มีอายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ มีสิทธิทำแท้งได้เองโดยไม่ได้อำนาจวิธีการและสถานที่ทำแท้งนั้น เมื่อการทำแท้งไม่ได้กระทำโดยบุคคลที่มีทักษะที่จำเป็น หรือทำแท้งในสภาพแวดล้อมที่ไม่ได้มาตรฐานทางการแพทย์ อาจทำให้เกิดการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์หรือคุณธรรมทางกฎหมายต้องการคุ้มครองให้หญิงตั้งครรภ์เข้าถึงบริการสาธารณสุข การทำแท้งจะต้องเกิดความปลอดภัย เพื่อลดการสูญเสียชีวิตของหญิงตั้งครรภ์ ลดจำนวนผู้พิการอันเกิดผลกระทบจากการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย

3.2 ปัญหาการเข้ารับคำปรึกษาทางเลือกก่อนทำแท้ง (1) การเข้ารับคำปรึกษาทางเลือกก่อนทำแท้ง ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 305(4) กำหนดให้การทำแท้งใน 12 สัปดาห์แรกนั้น เพียงแค่อาศัยการยืนยันจากหญิง แพทย์ก็สามารถทำแท้งให้หญิงได้โดยไม่ผ่านกระบวนการรับคำปรึกษาทางเลือก การอนุญาตให้ทำแท้งตามคำร้องขอนี้มุ่งประสงค์เพื่อให้สิทธิแก่หญิงมีครรภ์ ในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง ซึ่งรวมถึงสิทธิในการตัดสินใจทำแท้งด้วย โดยมาตรา 305(4) เน้นให้ความสำคัญกับสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของหญิงมีครรภ์มากจนเกินไป โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ ทำให้เกิดความไม่สมดุลระหว่างการคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายระหว่างสิทธิของหญิงมีครรภ์และสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ (2) การมีส่วนร่วมของบุคคลในครอบครัวในกระบวนการเข้ารับคำปรึกษาทางเลือกตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 305 (5) ได้กำหนดให้หญิงมีครรภ์ที่มีอายุครรภ์เกิน 12 สัปดาห์ แต่ไม่เกิน 20 สัปดาห์ เข้ารับคำปรึกษาทางเลือกก่อนทำแท้ง โดยไม่ได้กำหนดให้สามีเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเกี่ยวกับการทำแท้งเลย หญิงมีครรภ์สามารถทำแท้งได้โดยไม่ต้องปรึกษาบุคคลในครอบครัว เนื่องจากกฎหมายไม่เปิดโอกาสให้สามีซึ่งเป็นสมาชิกครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาปัญหาซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้หญิงต้องการทำแท้ง เป็นการไม่ให้ความคุ้มครองต่อสถาบันครอบครัว กฎหมายดังกล่าวยังไม่สอดคล้องและไม่เหมาะสมกับสังคมไทย

3.3 ปัญหาการทำแท้งตามคำร้องขอในอายุครรภ์ที่เหมาะสม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 301 ประกอบมาตรา 305 การทำแท้งในประเทศไทย เป็นการทำแท้งตามคำร้องขอได้ถึงอายุครรภ์ 20 สัปดาห์ การที่ประเทศไทยกำหนดให้หญิงสามารถร้องขอให้ทำแท้งได้จนถึงอายุครรภ์ยี่สิบสัปดาห์โดยไม่จำเป็นต้องมีมูลเหตุประกอบในการทำแท้งนั้น เป็นการเปิดกว้างให้ทำแท้งมากเกินไป

3.4 ปัญหาเกี่ยวกับการจำกัดจำนวนครั้งในการทำแท้ง กฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งของประเทศไทย ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 301 – 305 ไม่ได้มีการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับจำนวนครั้งที่หญิงมีครรภ์มีสิทธิร้องขอให้ทำแท้ง และเนื่องจากการตีความตามประมวลกฎหมายอาญาต้องตีความโดยเคร่งครัด ดังนั้น หญิงตั้งครรภ์จึงสามารถร้องขอให้ทำแท้งได้โดยไม่มีการจำกัดจำนวนครั้งในการทำแท้ง ซึ่งการทำแท้งแต่ละครั้งนั้นกระทบกระเทือนต่อสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ หากเคยทำแท้งมาแล้วไม่ควรก่อให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์อีก ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการทำแท้งซ้ำ นั่นคือการพรากสิทธิในการมีชีวิตไปจากทารกในครรภ์อีกครั้งหนึ่ง

4. การเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้ง

ผลการวิจัยพบว่า 1) ไม่ควรอนุญาตให้หญิงมีครรภ์ทำแท้งเอง โดยให้เอาผิดกับหญิงที่ทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก เว้นแต่เป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม 2) ควรกำหนดไว้ในกฎหมายว่าหญิงมีครรภ์ที่ประสงค์จะทำแท้งไม่ว่าจะอยู่ในช่วงอายุครรภ์ใดต้องเข้ารับการปรึกษาทางเลือกก่อนทำแท้ง 3) ควรให้คู่สมรสเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการทำแท้งในฐานะบิดาของทารกในครรภ์ โดยเข้ามาในกระบวนการให้คำปรึกษาทางเลือก ให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ให้คำปรึกษาทางเลือกแจ้งให้คู่สมรสของหญิงทราบถึงความประสงค์ของหญิงที่จะทำแท้ง และแจ้งให้คู่สมรสเข้าร่วมรับคำปรึกษาทางเลือก ทั้งนี้ การเข้าร่วมรับคำปรึกษาทางเลือกของคู่สมรสจะต้องไม่เป็นการขัดขวางการทำแท้ง 4) ควรกำหนดให้การทำแท้งในช่วงอายุครรภ์ 12 – 20 สัปดาห์ เป็นระบบอนุญาต โดยให้แพทย์ หรือคณะกรรมการฯ พิจารณามีมูลเหตุสมควรที่จะทำแท้งให้กับหญิงตั้งครรภ์หรือไม่ 5) ควรให้หญิงตั้งครรภ์มีสิทธิทำแท้งตามคำร้องขอ ไม่เกิน 2 ครั้ง หากหญิงใดต้องการทำแท้งในครั้งที่ 3 จะต้องยินยอมให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมใช้ดุลพินิจในการใช้วิธีการคุมกำเนิดสำหรับหญิงนั้น ทั้งนี้วิธีการคุมกำเนิดต้องไม่เป็นการขัดขวางการมีบุตรในอนาคตของหญิงนั้น

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัญหากฎหมายเกี่ยวกับทำแท้ง ศึกษากรณีเงื่อนไขในการทำแท้ง ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้ง พบว่า สิทธิในการทำแท้งเป็นสิทธิมนุษยชน เป็นสิทธิในการควบคุมร่างกายของตนเองในการกำหนดชะตาชีวิตที่เกี่ยวกับระบบเจริญพันธุ์ด้วยตนเอง (The right to reproductive self-determination) เจตนารมณ์ของกฎหมายที่อนุญาตให้หญิงมีครรภ์มีสิทธิทำแท้งได้นั้น เพื่อให้การทำแท้งเกิดความปลอดภัยตามที่องค์การอนามัยโลกกำหนด แต่เนื่องจากการทำแท้งกระทบต่ออีกสิทธิหนึ่ง คือ สิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ รัฐจึงมีหน้าที่จัดให้มีมาตรการในการทำแท้งที่ปลอดภัย ถูกต้องตามกฎหมาย และควรกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการทำแท้งที่จำเป็นบางประการเพื่อให้ทารกในครรภ์ได้รับความคุ้มครอง

2. เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้งของประเทศไทย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศอังกฤษ และประเทศญี่ปุ่น พบว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้งในประเทศไทย คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 301 – มาตรา 305 กำหนดหลักเกณฑ์อนุญาตให้หญิงทำแท้งได้ตามคำร้องขอถึงอายุครรภ์ 20 สัปดาห์ และยกเว้นความรับผิดชอบให้กับผู้ประกอบวิชาชีพซึ่งทำแท้งให้กับหญิงตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด และกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องเฉพาะกับประเด็นปัญหา พบว่า สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ให้ทำแท้งได้โดยต้องมีมูลเหตุในการทำแท้ง ภายในอายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ ก่อนทำแท้งต้องเข้ารับ

คำปรึกษาทางเลือก มีระยะเวลารอคอยก่อนทำแท้ง 3 วัน การทำแท้งต้องกระทำโดยผู้ประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาล ประเทศอังกฤษ ให้ทำแท้งได้โดยไม่ต้องมีมูลเหตุในการทำแท้ง ภายในอายุครรภ์ไม่เกิน 24 สัปดาห์ การทำแท้งต้องกระทำโดยผู้ประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาล และประเทศญี่ปุ่น ให้ทำแท้งได้โดยไม่ต้องมีมูลเหตุในการทำแท้ง ภายในอายุครรภ์ไม่เกิน 22 สัปดาห์ การทำแท้งต้องกระทำโดยผู้ประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาล คู่ครองต้องยินยอมให้ทำแท้ง

3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิเคราะห์เกี่ยวกับเงื่อนไขเรื่องอายุครรภ์ในการทำแท้ง ความจำเป็นในการให้คำปรึกษาก่อนทำแท้ง การมีส่วนร่วมของสามีในการให้ปรึกษาก่อนทำแท้ง กรณีเป็นหญิงมีสามี และการจำกัดจำนวนครั้งการทำแท้ง พบว่า ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 301 และ มาตรา 305 มีประเด็นปัญหาที่พบหลายประการ ได้แก่ (1) ปัญหาสิทธิในการทำแท้งด้วยตนเอง (2) ปัญหาการเข้ารับคำปรึกษาทางเลือกก่อนทำแท้ง ประการแรก การเข้ารับคำปรึกษาทางเลือกก่อนทำแท้ง ประการที่สองปัญหาการมีส่วนร่วมของบุคคลในครอบครัวในกระบวนการเข้ารับคำปรึกษาทางเลือก (3) ปัญหาการทำแท้งตามคำร้องขอในอายุครรภ์ที่เหมาะสม (4) ปัญหาเกี่ยวกับการจำกัดจำนวนครั้งในการทำแท้ง

4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้ง พบว่า 1) ควรแก้ไขประมวลกฎหมายอาญามาตรา 301 โดยเอาผิดกับหญิงที่ทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก ในทุกช่วงอายุครรภ์ 2) ควรแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 305 ให้หญิงมีครรภ์ที่ประสงค์จะทำแท้งจะต้องเข้ารับคำปรึกษาทางเลือกในทุกช่วงอายุครรภ์ และหากมีคู่สมรสให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ให้คำปรึกษาทางเลือกแจ้งให้คู่สมรสของหญิงทราบถึงความประสงค์ของหญิงที่จะทำแท้ง และแจ้งให้คู่สมรสเข้าร่วมรับคำปรึกษาทางเลือก 3) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญามาตรา 305 ให้การทำแท้งในช่วงอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์แต่ไม่เกินยี่สิบสัปดาห์ มีคณะกรรมการพิจารณาว่ามีมูลเหตุสมควรในการทำแท้ง และ 4) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญามาตรา 305/1 ให้หญิงตั้งครรภ์มีสิทธิทำแท้งตามคำร้องขอ ไม่เกิน 2 ครั้ง หากหญิงใดต้องการทำแท้งในครั้งที่ 3 จะต้องยินยอมให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมใช้ดุลพินิจในการใช้วิธีการคุมกำเนิดสำหรับหญิงนั้น

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้ง ศึกษากรณีเงื่อนไขในการทำแท้ง ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ปัญหาสิทธิในการทำแท้งด้วยตนเอง พบว่า หากหญิงทำแท้งเองจะเป็นปัญหาทางด้านความปลอดภัยในการทำแท้ง เช่น เกิดการตกเลือด มดลูกทะลุ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและชีวิตของหญิงตั้งครรภ์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 301 อนุญาตให้หญิงที่มีอายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ มีสิทธิทำแท้งได้เองโดยไม่ต้องแจ้งจำคุกวิธีการและสถานที่ทำแท้ง ยังไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่แท้จริงในการบัญญัติกฎหมายอนุญาตให้มีการทำแท้ง เนื่องจากเจตนารมณ์หรือคุณธรรมทางกฎหมายต้องการคุ้มครองให้หญิงตั้งครรภ์เข้าถึงบริการสาธารณสุขเกี่ยวกับระบบอนามัยเจริญพันธุ์ การทำแท้งจะต้องเกิดความปลอดภัย (อาร์ดี ประสมทรัพย์, 2550, น.58-59) ในต่างประเทศจะไม่อนุญาตให้หญิงทำแท้งเอง เนื่องจากต้องการให้การทำแท้งเกิดความปลอดภัย จึงต้องอยู่ภายใต้การดูแลของแพทย์ เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ พบว่า สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มีกฎหมายระบุไว้ชัดเจนว่าผู้มีอำนาจในการทำแท้งให้กับหญิงตั้งครรภ์จะต้องเป็นแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเท่านั้น และต้องกระทำในสถานพยาบาลซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับประเทศอังกฤษ และประเทศญี่ปุ่น หากประเทศไทยกำหนดให้การทำแท้งทุกกรณีอยู่ภายใต้การดูแลของแพทย์ การทำแท้งก็จะเกิดความปลอดภัย ซึ่งเป็นผลดีต่อหญิงตั้งครรภ์ (วิภาพร เนติจิโรชิต, 2559)

2. ปัญหาการเข้ารับคำปรึกษาทางเลือกก่อนทำแท้ง พบว่า การเข้ารับคำปรึกษาก่อนทำแท้ง และการมีส่วนร่วมของสามีในขั้นตอนก่อนทำแท้งนั้น เป็นกระบวนการคุ้มครองสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ ประเทศไทยกำหนดให้การทำแท้งใน 12 สัปดาห์แรก หญิงมีสิทธิทำแท้งได้โดยไม่ต้องผ่านการรับคำปรึกษาทางเลือก และไม่ได้กำหนดให้สามีเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเกี่ยวกับการทำแท้ง แม้ว่าสิทธิในการทำแท้งจะเป็นสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของหญิงตั้งครรภ์ก็ตาม แต่ตามคำวินิจฉัย

ของศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ระบุชัดเจนให้แก่ไขกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งโดยไม่ละทิ้งสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ เมื่อการทำแท้งไม่มีกระบวนการคุ้มครองสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ ทำให้เกิดความไม่สมดุลระหว่างการคุ้มครองคุณค่าทางกฎหมายระหว่างสิทธิของหญิงมีครรภ์และสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ พบว่าสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มีกฎหมายคุ้มครองสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ หญิงตั้งครรภ์สามารถทำแท้งได้โดยไม่ผิดกฎหมาย โดยมีเงื่อนไขว่าต้องได้รับคำปรึกษาหารือจากหน่วยงานที่รัฐกำหนด ทั้งนี้ เพื่อปกป้องสิทธิที่จะมีชีวิตของทารกในครรภ์ นอกจากนั้นแล้วการที่กฎหมายกำหนดให้หญิงมีครรภ์สามารถทำแท้งได้โดยไม่ต้องปรึกษาบุคคลในครอบครัว เป็นการไม่ให้ความสำคัญคุ้มครองต่อสถาบันครอบครัว ในขณะที่กฎหมายประเทศญี่ปุ่น กฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งมุ่งคุ้มครองสถาบันครอบครัว หากกรณีเป็นหญิงมีสามีจะต้องขอความยินยอมในการทำแท้งจากคู่สมรสด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวได้รับทราบและร่วมกันแก้ไขปัญหาคือเป็นต้นเหตุให้เกิดการทำแท้ง

3. ปัญหาการทำแท้งตามคำร้องขอในอายุครรภ์ที่เหมาะสม พบว่า การทำแท้งในประเทศไทย เป็นการทำแท้งตามคำร้องขอได้ถึงอายุครรภ์ 20 สัปดาห์ พิจารณาแล้วเมื่ออายุครรภ์เกิน 12 สัปดาห์ ทารกในครรภ์ได้เริ่มพัฒนามีสัญญาณในการมีชีวิตมากขึ้น จึงควรได้รับความคุ้มครองสิทธิในการมีชีวิตเพิ่มมากขึ้น การทำแท้งควรให้รัฐเข้ามาับทบาท ไม่ควรปล่อยให้หญิงมีครรภ์ทำลายทารกในครรภ์โดยไม่มีมูลเหตุ หากเป็นการทำแท้งตามคำร้องขอของหญิงตั้งครรภ์โดยไม่มีมูลเหตุอื่นใด ส่วนใหญ่แล้วประเทศต่าง ๆ จะกำหนดให้สามารถทำแท้งได้ภายในอายุครรภ์ 12 สัปดาห์ ซึ่งกฎหมายสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สามารถทำแท้งได้ภายในอายุครรภ์ 12 สัปดาห์ ต้องมีมูลเหตุในการทำแท้งโดยพิจารณาประกอบเหตุผลและดุลพินิจของแพทย์ การทำแท้งเป็นระบบที่ต้องให้แพทย์เป็นผู้พิจารณาว่าการทำแท้งมีมูลเหตุหรือไม่ หากไม่มีมูลเหตุก็จะไม่อนุญาตให้ทำแท้ง เนื่องจากสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเห็นว่าทารกในครรภ์มีสิทธิในการมีชีวิต ควรได้รับสิทธิมนุษยชนเทียบเท่ากับทารกที่คลอดออกมาแล้ว (สุพร เกิดสว่าง, 2523)

4. ปัญหาการจำกัดจำนวนครั้งในการทำแท้ง กฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งของประเทศไทย ไม่ได้มีการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับจำนวนครั้งที่หญิงมีครรภ์มีสิทธิร้องขอให้ทำแท้ง และเนื่องจากการตีความตามประมวลกฎหมายอาญาต้องตีความโดยเคร่งครัด ดังนั้น หญิงตั้งครรภ์จึงสามารถร้องขอให้ทำแท้งได้โดยไม่ต้องมีการจำกัดจำนวนครั้งในการทำแท้ง ซึ่งการทำแท้งแต่ละครั้งนั้นกระทบกระเทือนต่อสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ และกระทบต่อสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ หากเคยทำแท้งมาแล้วไม่ควรก่อให้เกิดการทำแท้งซ้ำ ในต่างประเทศ เช่น ประเทศสาธารณรัฐเช็กได้กำหนดไว้ว่าหญิงที่เพิ่งผ่านการทำแท้งมายังไม่ถึง 6 เดือนไม่สามารถที่จะขอทำแท้งได้อีก

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 301 ไม่อนุญาตให้หญิงมีครรภ์ทำแท้งเอง โดยเอาผิดกับหญิงที่ทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก เว้นแต่เป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม

1.2 ควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 305 ให้หญิงมีครรภ์ที่ประสงค์จะทำแท้งไม่ว่าจะอยู่ในช่วงอายุครรภ์ใดต้องเข้ารับการปรึกษาทางเลือกก่อนทำแท้ง และหากเป็นกรณีหญิงนั้นมีคู่สมรส ให้คู่สมรสเข้ามาในกระบวนการให้คำปรึกษาทางเลือก ให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ให้คำปรึกษาทางเลือกแจ้งให้คู่สมรสของหญิงทราบถึงความประสงค์ของหญิงที่จะทำแท้ง และแจ้งให้คู่สมรสเข้าร่วมรับคำปรึกษาทางเลือก ทั้งนี้ การเข้าร่วมรับคำปรึกษาทางเลือกของคู่สมรสจะต้องไม่เป็นการขัดขวางการทำแท้ง

1.3 ควรแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 305 กำหนดให้การทำแท้งในช่วงอายุครรภ์ 12 – 20 สัปดาห์ เป็นระบบอนุญาต โดยให้แพทย์ หรือคณะกรรมการฯ ผู้มีหน้าที่พิจารณาว่ามีมูลเหตุสมควรที่จะทำแท้งให้กับหญิงตั้งครรภ์หรือไม่

1.4 ควรแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 305 ให้หญิงตั้งครรภ์มีสิทธิทำแท้งตามคำร้องขอ ไม่เกิน 2 ครั้ง หากหญิงใดต้องการทำแท้งในครั้งที่ 3 จะต้องยินยอมให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมใช้ดุลพินิจในการใช้วิธีการคุมกำเนิดสำหรับหญิงนั้น ทั้งนี้วิธีการคุมกำเนิดต้องไม่เป็นการขัดขวางการมีบุตรในอนาคตของหญิงนั้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับคุณสมบัติของแพทย์ผู้ทำแท้ง เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้เพื่อให้การทำแท้งเกิดความปลอดภัย

2.2 ควรมีการบัญญัติกฎหมาย กำหนดให้มีแพทย์ 2 คน ตรวจสอบยืนยันเกี่ยวกับอายุครรภ์ เพื่อให้เกิดความแน่นอนเกี่ยวกับอายุครรภ์ เนื่องจากเป็นเงื่อนไขสำคัญในการทำแท้ง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา แผนวิจิต ที่ให้คำปรึกษาแนะนำและทำให้งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีมีคุณค่า และขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

ไกรฤกษ์ เกษมสันต์, (2551). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 – มาตรา 366, (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร:

สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

วิภาพร เนติจิโรชาติ. (2559). มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมสำหรับการทำแท้ง. (ดุสิตนิพนธ์นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต). นนทบุรี:

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

สุพร เกิดสว่าง. (2523). ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการลักลอบทำแท้งในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ชีระการพิมพ์.

อารตี ประสมทรัพย์. (2550). ทางเลือกที่จะทำแท้ง: การพิทักษ์สิทธิของผู้หญิงของวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง. (วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต). คณะนิติศาสตร์ กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์